

Mikael Saksi

MYYNTISAATAVIEN RAHOITUSMUODOT, VAKUUDET JA
KIRJANPITO

Liiketalouden koulutusohjelma

2014

MYYNTISAATAVIEN RAHOITUSMUODOT, VAKUUDET JA KIRJANPITO

Saksi, Mikael
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Marraskuu 2014
Ohjaaja: Lehtonen, Suvi
Sivumäärä: 42
Liitteitä: 2

Asiasanat: factoring, kirjanpito, rahoitus, rahoitusyhtiöt, tilinpäätös, vakuudet

Opinnäytetyössä tutkittiin eri myyntisaatavarahoitusmuotoja Suomessa, niiden eroavaisuuksia ja ehtoja sekä niiden kirjanpitoa ja tilinpäätöskäytäntöä. Työhön valikoituivat factoringrahoitus, laskujen osto luottoriskillä ja ilman luottoriskiä. Työstä rajattiin pois näiden eri variaatiot, koska niillä ei ole niin suurta asiakaskuntaa, jotka ohjeistuksia kaipaisivat.

Opinnäytetyössä todettiin factoringrahoituksessa yrityksen saavan myyntisaataviaan vastaan lainaa rahoitusyhtiöltä, joka kirjataan tilinpäätökseen lainana. Laskujen oston todettiin olevan todellista myyntisaatavien myymistä eli silloin saatava poistuu rahoitushetkellä yrityksen taseesta, eikä näin ollen ole lainaa.

Työn tuloksena saatiin kirjanpito- ja tilinpäätösohjeistukset factoringrahoitusta ja laskujen ostopalvelua käyttäville yrityksille.

Opinnäytetyön aineistoina käytettiin rahoitusalan ja kirjanpidon kirjallisuutta, rahoitusyhtiöiden internetsivuja, rahoitus- ja kirjanpitoalan ammattilaisten haastatteluita, sekä kirjanpitolautakunnan päätöksiä ja Suomen lakia.

ACCOUNTS RECEIVABLES, WARRANTY AND ACCOUNTING

Saksi, Mikael

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in financial administration

November 2014

Supervisor: Lehtonen, Suvi

Number of pages: 42

Appendices: 2

Keywords: factoring, accounting, financial, financial companies, balance sheet, warranty

This thesis examines various accounts receivables in Finland, the differences and conditions, as well as the accounting and balance sheet practices. The study is focused on factoring, invoice for the purchase of credit risk and without credit risk. Different variations are limited out, because they do not have such a large customer base, which could need guidelines.

In this thesis was found that the factoring means the company receive a loan from the finance company, which is recognized in the financial statements of a loan. Purchase invoices are found to be true sale of receivables. Therefore receivables are removed from the financial balance sheet of the company at the time, so it is not a loan.

As the result of the work there was generated an accounting guidance for companies that provide factoring invoices and purchase services.

The material for this thesis is based on the financial and accounting literature, websites of financial companies, interviewed professionals, as well as the accounting board's decisions and the laws of Finland.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Tutkimusmenetelmät.....	7
1.2	Käsitteiden määrittely	8
2	MYYNTISAATAVIEN RAHOITUKSEN HYÖDYT	10
3	MYYNTISAATAVIEN RAHOITUSMUODOT SUOMESSA	13
3.1	Factoringrahoitus	13
3.2	Laskujen osto	17
3.2.1	Laskujen osto luottoriskillä	18
3.2.2	Laskujen osto ilman luottoriskiä	19
4	MYYNTISAATAVARAHOITUSMUOTOJEN VAKUUDET	19
4.1	Factoringrahoituksen vakuudet.....	20
4.2	Laskujen oston vakuudet.....	21
4.3	Takaukset	21
4.3.1	Yksityistakaaja	22
4.3.2	Omavelkainen takaus.....	23
4.3.3	Toissijainen takaus	23
4.3.4	Yleistakauksesta	24
4.3.5	Takaukset myyntisaatavien rahoituspalveluissa.....	24
5	SAATAVARAHOITUKSEN YLEISET EHDOT JA EROT	26
6	MYYNTISAATAVARAHOITUKSEN KIRJANPITO	29
6.1	Yleistä kirjanpidosta	29
6.2	Factoringrahoituksen kirjanpito	31
6.3	Laskujen oston luottoriskillä kirjanpito	33
6.4	Laskujen osto ilman luottoriskiä.....	34
7	MYYNTISAATAVARAHOITUS TILINPÄÄTÖKSESSÄ	35
7.1	Yleistä tilinpäätöksistä	35
7.2	Tuloslaskelma ja tase	36
7.2.1	Factoringrahoitus tilinpäätöksessä.....	36
7.2.2	Laskujen osto tilinpäätöksessä	36
7.2.3	Factoringin ja laskujen oston erot tilinpäätöksessä	37
7.3	Tilinpäätöksen liitetiedot	37
7.3.1	Factoringrahoitus liitetiedoissa.....	37
7.3.2	Laskujen osto liitetiedoissa.....	38
8	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	39

LÄHTEET	40
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on selvittää mitä myyntisaatavien rahoitusmuotoja Suomessa on tarjolla yrityksille, pääasiassa kotimaan kauppaan, sekä miten eri rahoitusmuodot soveltuvat erilaisille yrityksille ja miten niitä käsitellään yrityksen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä. Tarkoituksena on tehdä myyntisaatavien rahoituspalveluita käyttäville yrityksille yksinkertainen ohje eri myyntisaatavien rahoitusmuotojen käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä. Kuvaan miten factoringrahoituksen ja laskujen oston kirjanpitoikäytännöt eroavat toisistaan ja miten eri vakuusmuotoja käsitellään kirjanpidossa tai miten menetellään kun luottoriski rahoitetuista saatavista siirtyy rahoitusyhtiölle. Lisäksi tarkoitus on selvittää miten mahdolliset vastuut saatavien takaisinostoon esitetään tilinpäätöksessä.

Ajatus opinnäytetyöhön tuli työskennellessäni myyntisaatavien rahoituspalveluiden myynnissä, jossa usein tulee vastaan asiakkailta kysymyksiä myyntisaatavien rahoitustapahtumien kirjaamisesta kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Usein asiakasyritysten kirjanpitäjät kyselevät näiden tapahtumien kirjaamisiin ohjeita, etenkin factoringrahoituksen osalta. Lisäksi on hieman epäselvää, mitkä tiedot pitää ilmoittaa muun muassa tilinpäätöksen liitetiedoissa ja mitä ei tarvitse ilmoittaa. Näissä usein kyseessä ovat mahdolliset vastuut saatavan takaisinostolle.

Opinnäytetyössäni keskityn kolmeen yleisimpään myyntisaatavien rahoitusmuotoon eli factoringrahoitukseen, laskujen ostoon luottoriskillä ja laskujen ostoon ilman luottoriskiä. Olen rajannut työn ulkopuolelle hieman harvinaisemmat rahoitusmuotojen yhdistelmät, kuten factorointi, laskujen juoksevaosto, diskonttaus ja eräpäivärahoitus, sekä verkkokaupan rahoituksen. Vastauksia haen kirjallisuudesta ja internetlähteistä, sekä myyntisaatavarahoitusyhtiön maajohtajan, myyntijohtajan ja kirjanpitäjän haastatteluista.

1.1 Tutkimusmenetelmät

Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisiä asioita ovat: johtopäätökset aiemmista tutkimuksista, aiemmat teorialat, hypoteesien esittäminen, käsitteiden määrittely, suunnitelmat aineistojen keräämiseksi siten, että aineisto soveltuu numeeriseen eli määrälliseen mittaamiseen, tutkimuksen perusjoukon määrittely, tutkimusaineiston saattaminen tilastolliseen muotoon, sekä tutkimuspäätelmien teko analysoimalla tilastollisesti havaintoaineistoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 140.)

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on elämän kuvaaminen. Kohdetta pyritään kuvaamaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, sekä pyrkimyksenä on paljastaa tai löytää tosiasioita, eikä todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Laadullisessa tutkimuksessa tyypillisesti tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jossa aineisto kootaan todellisissa, luonnollisissa tilanteissa. Tutkija luottaa omiin keskusteluihinsa ja havaintoihinsa tutkittavien ihmisten kanssa, eikä niinkään mittausvälineillä hankittavaan tietoon. Tutkija pyrkii paljastamaan tutkimuksessaan odottamattomia seikkoja. Sen vuoksi lähtökohtana on yksityiskohtainen ja monitahoinen aineiston tarkastelu, eikä hypoteesin tai teorian testaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan ryhmähaastatteluja, teemahaastatteluja, osallistuvaa havainnointia sekä tekstien ja dokumenttien analyysijä. Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tutkimuksen suunnitelmia muutetaan tutkimuksen edetessä olosuhteiden mukaisesti. Tapaukset käsitellään ainutlaatuisina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161-164.)

Opinnäytetyöni tekemiseen on vaikea soveltaa määrällisen tutkimusmenetelmän metodeja, joten työn tutkimusmenetelmäksi valikoituu laadullinen eli kvalitatiivinen menetelmä. Opinnäytetyössä käytän kirjallisuusvertailuja eli haen eri kirjoista, lehdistä ja nettiartikkeleista tietoja ongelman ratkaisemiseksi. Myös kirjanpitolautekunnan lausunnoista pyrin löytämään oleellisia tietoja rahoitustapahtumien käytännön kirjanpitoon. Lisäksi tutkimusmenetelmänä käytän haastatteluja, joissa haastattelen rahoitusyhtiössä työskenteleviä henkilöitä, ja erityisesti tärkeänä menetelmänä ovat keskustelut käytännön kirjanpitotyötä tekevän kirjanpitäjän kanssa.

Työ etenee aluksi käsitteiden määrittelyllä, jossa pyrin määrittelemään työssä käytetyt käsitteet siten, että työtä pystyy lukemaan ymmärtäen myös henkilöt, jotka eivät juurikaan tunne kirjanpitoa, eivätkä tilinpäätöskäytäntöä tai rahoitusala. Seuraavana työssä kerron yleistietoa yleisimmistä myyntisaatavien rahoitusmuodoista Suomessa. Tämän jälkeen kerron myyntisaatavien rahoitukseen liittyvistä vakuuksista, koska vakuudet ovat aina oleellinen osa luotonantoa. Vakuuksiin liittyy myyntisaatavien rahoituksessa vahvasti takaukset, joten takauksia käsittelem tarkemmin saatavarahoituksen osalta. Myyntisaatavien rahoituksen yleisiä ehtoja sivuan hieman, jotta lukijalle syntyisi paremmin käsitys mistä näissä rahoitusmuodoissa on kyse ja miten eri rahoitusmuodot eroavat toisistaan. Näiden jälkeen päästään varsinaisiin opinnäytetyön tuloksiin eli myyntisaatavarahoituksen kirjanpitoon eri rahoitusmuotojen osalta, sekä miten rahoitusvaihtoehdot käyttäytyvät yrityksen tilinpäätöksessä. Opinnäytetyön loppupuolella kerron vähän myyntisaatavarahoituksen hyödyistä yritykselle, sekä tiivistetysti opinnäytetyön tuloksista.

Työ etenee jokaisen luvun osalta siten, että alussa kerron yleisempiä lukuun liittyviä asioita. Varsinaisista rahoitusmuodoista ensimmäisenä jokaisessa luvussa on factoringrahoitus, seuraavana laskujen osto siten, että luottoriski siirtyy rahoitusyhtiölle ja lopuksi laskujen osto siten, että luottoriski jää asiakasyritykselle.

1.2 Käsitteiden määrittely

Asiakasyrityksellä tarkoitetaan tässä työssä rahoitusyhtiön asiakasta, joka käyttää myyntisaamisten rahoituspalvelua.

Kirjanpitolautakunta toimii kauppaja- ja teollisuusministeriön yhteydessä. Kirjanpitolautakunta voi antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta viranomaisten, elinkeinonharjoittajien, kuntien, järjestöjen tai kirjanpitovelvollisten hakemuksesta. (Kirjanpitolaki. 1336/1997, 8 Luku, 2 §).

Korko on sijoitetulle tai lainatulle pääomalle maksettava korvaus ajalta, jonka pääoma on pois lainanantajan käytöstä. (Niskanen, J. & Niskanen, M. 2010, 83).

Käyttöpääoma on yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuva pääoma, joka kateetaan omalla pääomalla ja korollisella vieraalla pääomalla. (Taloussanomien www-sivut. 2014).

Luottoriski tarkoittaa sitä, että luotonannossa vastapuoli ei pysty velvoitteitaan täyttämään. (Leppiniemi 2009, 53).

Maksuehdoissa sovitaan tuotteen, tavarán tai palvelun maksuajankohdasta ja maksutavasta. (Bergström & Leppänen 2001, 180).

Myyntisaamiset ovat yrityksen suoritteiden myynnistä johtuvia saamisía, joita ei ole yritykselle maksettu tilinpäätöshetkellä. Myyntisaamiset ovat taseen vaihtuvissa vastaavissa, kohdassa saamiset. (Tomperi 2002, 145.)

Myyntisaamisten kiertoaika tarkoittaa aikaa, jonka liikevaihto on saamisina ennen kuin rahat tulevat yrityksen kassaan. (Taloussanomien www-sivut. 2014).

Ostajalla tarkoitetaan tässä työssä yritystä tai yksityishenkilöä, joka on ostanut tuotteen tai palvelun rahoitusyhtiön asiakasyritykseltä.

Reklamaatio on suorituksen sopimuksenvastaisuutta tai tavarán virheellisyyttä koskeva ilmoitus, johon liittyy vaatimus sopimuksen purkamisesta tai korvauksesta. (MOT Kielitoimiston sanakirja 2014).

Takaisinostovelvollisuus tarkoittaa asiakkaan velvollisuutta suorittaa saamansa rahasuoritus takaisin rahoitusyhtiölle.

Takaus on sopimus, jossa joku sitoutuu vastuuseen toiselle siitä, että kolmas toimii tietyllä tavalla. Yleensä takauksessa takaaja antaa sitoumuksen kolmannen osapuolen velan maksamisesta. (Kärävä, Riihimäki & Kärävä 2002, 435.)

Tase on yrityksen tilinpäätöksen osa, joka osoittaa yrityksen rahoitusaseman tilinpäätöshetkellä. Vastaavaa puolella on merkittynä, mihin omaisuuseriin ovat yrityksen

varat sitoutuneet. Vastattavaa puolella on merkittynä mistä lähteistä yrityksen varat on hankittu. (Taloussanomien www-sivut 2014.)

Tilinpäätöksen liitetiedoissa on mainittava kirjanpitoasetuksessa mainittujen lukuisien asioiden lisäksi kaikki muutkin tiedot, jotka vaikuttavat oikean ja riittävän kuvan saamiseen tilinpäätöksestä. (Tomperi 2002, 165).

Tuloslaskelmasta selviää, miten tilikauden tulos on syntynyt. Tuloslaskelmaan on merkitty tilikauden aikaiset yrityksen tuotot ja kulut. Näin on saatu tilikauden tulos. (Tomperi 2002, 145.)

Vakuus on velallisen luotonantajalle antama luoton takaisinmaksun varmistama asia tai esine. Vakuus voi olla henkilövakuus, kuten takaus. Vakuus voi olla myös reaali-vakuus, kuten pantiksi annettu esinevakuus tai kiinnitys sellaisen omaisuuden osalta jota ei voida antaa pantiksi. (Leppiniemi 2009, 97.)

2 MYYNTISAATAVIEN RAHOITUKSEN HYÖDYT

Tuote tai palvelu voidaan maksaa joko ennen tuotteen luovuttamishetkeä eli ennakoon, luovuttamishetkellä tai heti sen jälkeen eli käteismaksulla tai luovuttamishetken jälkeen eli luottokauppana. Luottokauppaa ovat laskulla maksaminen maksuajan puitteissa, tililuotto, osamaksu- tai rahoitusluotto, sekä luottokorttiluotto. Kireässä kilpailutilanteessa saattaa pitkä maksuaika olla erilaistava tekijä, jolla yritys voi poiketa kilpailijoistaan. Pitkiä maksuehtoja saatetaan käyttää myyntineuvotteluissa korvaamaan mahdollisesti asiakkaan odottamaa alennusta. Pidemmän maksuehdon tarjoamisen yhteydessä saattaa myyjä joutua konkreettisella laskelmalla osoittamaan pidemmän maksuehdon tuoma etu asiakkaalle. Myyjän on kuitenkin antaessaan pidemmän maksuehdon pystyttävä rahoittamaan tuotteen valmistus-, hankkimis- ja markkinointikustannukset. (Bergström & Leppänen 2001, 180.)

Yleisimmät maksuehdot Suomessa ovat 7-90 päivää, joista suurin osa laskuista sijoittuu välille 14-30 päivää. Poikkeuksia ovat yli 30 päivän maksuehdot, tosin nykyisin Suomessakin ollaan menossa eurooppalaisempaan käytäntöön ja pidempiin maksuehtoihin, jopa 120 päivään saakka. Yleensä lyhimmat maksuehdot ovat 7 päivää yritysasiakkaille ja 14 päivää kuluttajille.

Käyttäessään myyntisaatavien rahoitusta, yritys saa rahoitusmuodosta riippumatta pääsääntöisesti rahat myyntisaatavistaan kassaansa nopeammin. Rahojen nopeamella kotiutumisella voidaan paikata likviditeettiongelmia ja suoriutua omista velvoitteista ajallaan. Näin ollen yrityksen maksuvalmius paranee ja mahdollisesti yritys voi välttää maksuhäiriömerkintöjä. Myyntisaatavien rahoitusta käyttäessään yritys saa käyttöpääomarahoitusta toimintansa pyörittämiseen ilman, että siltä sitoutuu vakuuksia, joita yritys voisi käyttää muiden lainojen pantiksi. Tämä on merkittävä asia etenkin silloin kun yrityksellä ei ole vapaana olevia vakuuksia kuten kiinteistökiinnityksiä tai niille olisi tarvetta toiminnan laajentuessa muussa luotonotossa. Pääsääntöisesti ainoat vakuudet myyntisaatavien rahoituksessa ovat mahdollinen vakuustili ja henkilötakaus. Suomalaisten pankkien myöntämässä myyntisaatavien rahoituksessa tosin voidaan sitoa kaikki yrityksen muidenkin lainojen vakuutena olevat vakuudet saatavarahoituksen vakuudeksi. Tämä voi vaikeuttaa yrityksen pääsemistä irti saatavarahoituspalvelusta, vaikka sille ei enää olisi tarvetta tai saisi kokonaisedullisemman tarjouksen pankeista riippumattomasta rahoitusyhtiöstä.

Factoringrahoituksen avulla yritys saa pääomansa tuottavampaan käyttöön ja parantaa maksuvalmiutta. Factoringrahoituksen avulla myyntisaatavien kierto nopeutuu, yritys voi tarjota asiakkailleen pidempiä ja siten kilpailukykyisempiä maksuehtoja ja pienentää tarvetta muulle lyhytaikaiselle rahoitukselle. Lisäksi käyttämällä factoringrahoitukseen liittyviä reskontranhoito- ja perintäpalveluja, yritys voi säästää taloushallinnon kuluissa. (Danske Bankin [www-sivut](http://www.danske.fi) 2014.)

Factoringrahoituksessa rahoitusyhtiöltä saatu enakkosuoritus laskuista on lainaa. Tämä aiheuttaa lainamäärän kasvua yrityksellä. Joskin käyttöpääoman tarve yrityksen on jotenkin hoidettava ja laskumäärän ollessa suuri ja laskujen ollessa suunnilleen samankokoisia, factoringrahoitus on erittäin hyvä vaihtoehto käyttöpääoman rahoittamiseen.

Mikäli käytössä on laskusaatavien kauppa eli laskujenostopalvelu, yritys myy myyntisaatavansa rahoitusyhtiölle, jolloin ne poistuvat taseesta. Näin ollen myydyistä laskuista rahoitusyhtiöltä saadut suoritukset eivät ole lainaa. Factoringrahoituksen sisältäessä koko reskontran hoidon, tulee tästä yritykselle säästöjä reskontranhoitokuluissa. Tämä yleensä myös tehostaa saatavien kotiutumista jo senkin osalta, että rahoitusyhtiöstä tulevat laskut maksetaan useimmin ajallaan kuin yrityksestä suoraan tulevat laskut. Tämä käytäntö johtuu siitä, että yritykset tietävät saadessaan rahoitusyhtiöstä tulevan laskun, että mikäli sitä ei ajallaan makseta, siihen tulee huomautuskulua, viivästyskorkoja ja mahdollisia perintäkuluja varmemmin kuin suoraan pienemmiltä yrityksiltä tuleviin laskuihin.

Myyntisaatavien rahoituksen hyötyjä pienentää rahoituksen kustannukset, jotka ovat yleensä suuremmat kuin suora, vakuudellinen laina pankista. Pankkilainaan verrattuna suurena etuna on kuitenkin se, ettei myyntisaatavien rahoitukselle vaadita reaali-vakuuksia laskusaatavien ja mahdollisen vakuustilin lisäksi. Näin ollen yrityksen reaali-vakuudet, kuten kiinteistökiinnitykset, yrityskiinnitykset, osakehuoneistojen osakekirjat, muiden osakkeiden osakekirjat, pantatut arvo-osuustilit jäävät yrityksen käyttöön muiden velkojen vakuuksiksi. Samoin yrittäjän henkilökohtainen omaisuus, kuten koti, jää yrittäjän omaan käyttöön muiden velkojen vakuuksiksi. Toisaalta usein etenkin pienillä yrityksillä ovat jo kaikki reaali-vakuudet, joilla on vakuusarvoa, pantattuna muiden lainojen vakuudeksi, joten silloinkin lisärahoitus myyntisaatavien rahoituksella on omiaan parantamaan yrityksen käyttöpääomatilannetta.

Myyntisaatavien rahoitusta käyttämällä yritys saa myyntilaskuistaan rahat käyttöönsä nopeammin kuin mitä maksuehdon mukaisesti rahat kotiutuisivat. Erityisen suuri hyöty on rahoittaa suurimmat laskut ja laskut joissa on pisin maksuehto. Tällaisten laskujen rahoittamisella on suurin positiivinen vaikutus yrityksen kassaan.

Mikäli yrityksen varoja on huomattava osa reskontran myyntisaatavissa, tilanne voi muuttua haasteelliseksi, mikäli yritys tarvitsee varoja jossakin muualla. Etenkin kasvuyritykset saavat hyötyä laskurahoittamisesta, koska ne saavat myyntilaskuistaan rahat kassaan ja näin ollen yrityksen maksuvalmius paranee. Lisäksi yritys vapautuu

eräpäivien valvonnasta, maksumuistutusten lähettämisestä, sekä myyntisaatavien perinnästä. (Svea Ekonomin [www-sivut](http://www.svea.fi) 2014.)

Heikossa taloudellisessa tilanteessa olevat yritykset hyötyvät laskujen rahoittamisesta, koska saava rahat käyttöönsä laskuista heti mahdollisten jo erääntyneiden velvoitteidensa, kuten pakollisten verojen tai eläkevakuutusmaksujen suorittamiseen. Heikommille yrityksille myyntisaatavien rahoitus on käytännössä ainoa jäljellä oleva rahoitusmuoto, koska vakuudet ovat käytetty jo muiden velkojen pantiksi tai vakuuksia ei välttämättä edes ole lainkaan. Tällöin myyntilaskuja rahoittamalla yritys pystyy vielä jatkamaan toimintaansa, koska pystyy maksamaan omia laskujaan ajoissa.

3 MYyntISAATAVIEN RAHOITUSMUODOT SUOMESSA

Myyntisaatavien rahoitusmuotoja Suomessa on muun muassa pankkien rahoitusyhtiöiden, sekä pankeista riippumattomien rahoitusyhtiöiden tarjoamat factoringrahoitus, vientifactoring, laskujen osto luottoriskillä ja ilman luottoriskiä, laskujen factorointi, diskonttaus sekä laskujen juokseva osto. Tässä opinnäytetyössä on kuitenkin keskitytty yleisimpiin eli factoringrahoitukseen, laskujen ostoon luottoriskillä ja ilman luottoriskiä.

3.1 Factoringrahoitus

Factoringrahoituksessa yritys saa luottoa rahoitusyhtiöltä myyntisaamisiaan vastaan. Sen avulla pyritään nopeuttamaan myyntisaatavista kertyvän tulorahoituksen kertymistä yrityksen kassaan. Factoringrahoitusta käyttäessään yrityksen ei tarvitse odottaa myyntisaamistaan eräpäivään saakka. Yleensä factoringrahoituksessa merkitään myyntilaskuihin rahoitusyhtiön pankkiyhteys eli asiakas maksaa laskun rahoitusyhtiölle. Rahoitusyhtiön laskuista maksama ennakko käsitellään yrityksessä lainana, josta yritys maksaa korkoa. Maksujen kertyminen asiakkailta rahoitusyhtiölle pienentää luoton määrää. Factoringsaamisten omistusoikeus säilyy yrityksellä, joten se kantaa

luottotappioriskin. Factoringrahoitukseen voidaan sisällyttää myös reskontran hoitoa, perintäpalveluita, tilastointipalveluja jne. (Leppiniemi 2009, 142.)

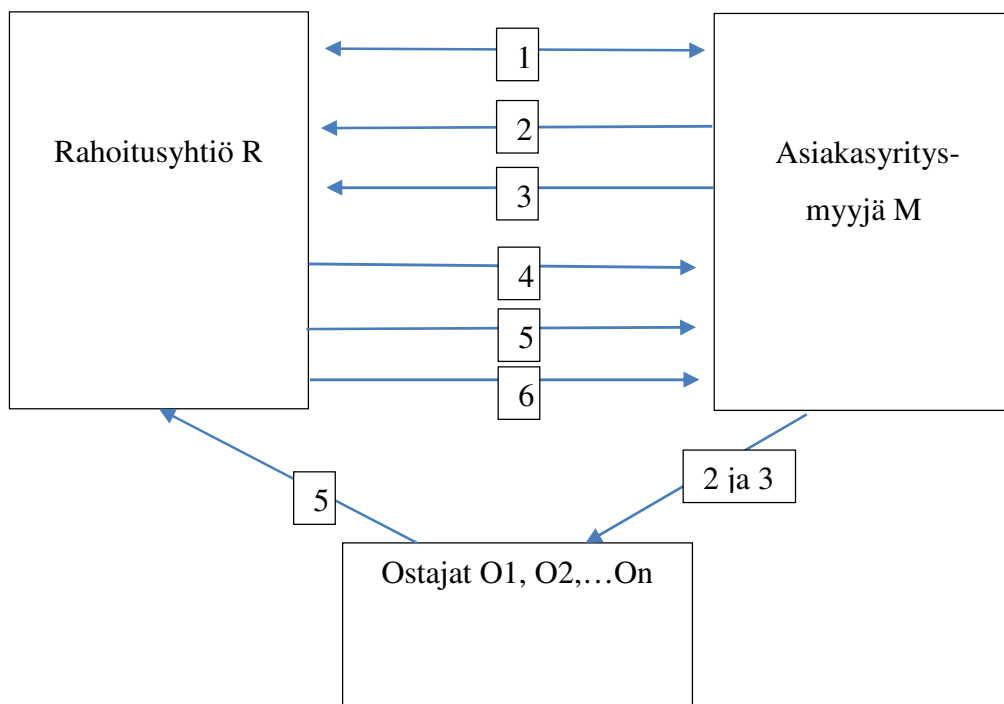
Factoringrahoituksen edellytyksenä on asiakasyrityksen ja rahoitusyhtiön välinen rahoitussopimus, jossa määritellään rahoitusta ja vakuutta koskevat yrityskohtaiset vakioehdot. Rahoitussopimuksessa määritellään mm. luoton enimmäismäärä ja sille korko, sekä factoringpalkkio, joka on yleensä prosenttimääräinen osuus jokaisen laskun loppusummasta. (Tepora 2013, 272.)

Factoringrahoitus soveltuu parhaiten yrityksille, joilla on paljon pieniä laskuja. Tällöin laskuaineisto saadaan yrityksestä rahoitusyhtiölle tiedostonsiirtona ja samoin maksutiedot rahoitusyhtiöstä yritykselle. Factoringrahoitus sisältää koko laskun elinkaaren eli verkkolaskujen lähettämisen, tai paperilaskun tulostuksen, kuorituksen, postituksen, rahoituksen, saatavien valvonnan, sekä tarvittaessa huomautukset ja siirrot perintään. Jos laskuaineisto tulee tiedostonsiirtona asiakasyrityksen taloushallinto-ohjelmistosta rahoitusyhtiölle, saa yritys myös takaisinpäin tiedot suorituksista viitteellisinä, suoraan kirjanpitokelpoisina. (Toivonen henkilökohtainen tiedonanto 23.10.2014.)

Factoringrahoituksessa asiakasyritys saa luottoa luottokelpoista laskukantaansa vastaan. Luoton määrä vaihtelee jatkuvasti riippuen luototuskelpoisen, rahoitusyhtiölle siirretyn saatavakannan määrästä. Yksittäiset laskut, joita ei makseta, yleensä 30 päivän kuluessa eräpäivästä, putoavat luottokannasta ja pienentävät seuraavista rahoitusyhtiöön toimitettavista laskuista saatavaa ennakko-osuutta. Tämän johdosta factoringrahoitus soveltuu yrityksille, joilla on paljon pieniä laskuja, eikä juurikaan normaalista laskukannasta poikkeavia suuria laskuja, koska silloin yksittäisen laskun erääntyminen ei pienennä merkittävästi seuraavista laskuista saatavan ennakon määrää. Esimerkiksi, jos yrityksellä on sovittu luototusaste 70 % ja luottoa on käytössä 100.000 euroa, erääntyy yli 30 päivää yksi suuri 30.000 euron lasku, se vähennetään seuraavien laskujen luottokelpoisesta laskukannasta. Jos seuraavia laskuja luovutetaan 50.000 eurolla, siitä summasta vähennetään erääntynyt 30.000 euron lasku, jolloin luottokelpoinen laskukanta on vain 20.000 euroa. Tällöin yritys saa ennakkoa 20.000 eurosta vain 70 % eli 14.000 euroa. Ilman erääntynyttä laskua ennakkoa olisi tullut 50.000 eurosta 70 % eli 35.000 euroa. Näin ollen yhden laskun erääntyminen

vaikuttaa maksettavan ennakon määrään merkittävästi. Jos erääntynyt lasku olisi ollut muiden pienempien laskujen kokoluokkaa, esimerkiksi 1.000 euroa, vaikutus olisi ollut paljon pienempi eli silloin olisi ennakkoa tullut 49.000 eurosta 70 % eli 34.300 euroa. (Toivonen henkilökohtainen tiedonanto 23.10.2014.)

Factoringrahoitusta tarjoavat Suomessa lähinnä pankkien rahoitusyhtiöt. Pankeista riippumattomat rahoitusyhtiöt eivät juurikaan muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tarjoa Suomessa varsinaista factoringrahoitusta. Yleensä rahoitusyhtiöiden tarjoamat factoringrahoituksen nimellä olevat rahoitusmuodot ovat tosiasiassa laskujen osto-tyyppisiä, eivätkä varsinaisia factoringpalveluita. Nämä erottaa toisistaan siitä, että factoringrahoituksessa yritys saa luottoa myyntisaamisiaan vastaan, kun taas laskujen ostossa rahoitusyhtiö ostaa laskut ja ne kirjataan ostohetkellä pois yrityksen taseesta.

1. Rahoitussopimus asiakkaan (myyjä M) ja rahoittajan (rahoitusyhtiö R) välillä.
2. Tavarantoimitukset/palvelut M:ltä ostajille (O1, O2,...On).
3. M toimittaa siirtomerkinnöin varustetut laskut ostajille (O1, O2,...On) ja laskujäljennökset R:lle.
4. R siirtää 80 % luoton perusteeksi hyväksymiensä (O1...On) laskujen määrästä M:n tilille luoton enimmäismäärän puitteissa.
5. Ostajat (O1...On) maksavat (erääntyneet) laskut R:lle.
6. R siirtää loput 20 % luoton kohteena olleiden laskujen määrästä M:lle ja samoin siirtää luoton ulkopuolelle jääneiden määrän M:lle. R:llä on kuitenkin oikeus vähentää M:lle suoritettavasta määrästä erääntyneet saatavansa (omat kulunsa) M:ltä.

Kuvio 1. Tavanomainen kotimainen factoringrahoitus vakuusjärjestelynä. (Tepora 2013, 273.)

3.2 Laskujen osto

Nykyään yritykset ovat alkaneet enenevissä määrin rahoittamaan myyntisaataviaan juuri laskusaatavien kaupalla, jossa rahoitusyhtiö ostaa yrityksen myyntisaamisia. Tähän on syinä yritysten erityiset tarpeet, kuten tasejärjestelyt, sekä takaisinsaantiriski. (Tepora 2013, 276.)

Laskujen ostoa tehdään kahdella eri tavalla. Toisessa tavassa luottotappioriski rahoitetuista laskuista siirtyy rahoitusyhtiölle ja toisessa luottotappioriski jää myyjäyritykselle. Kun luottotappioriski siirtyy rahoitetuista laskuista rahoitusyhtiölle, kantaa rahoitusyhtiö riskin mahdollisesta ostajan maksukyvyttömyydestä. Käytännössä tämä tarkoittaa tilannetta, jolloin ostajayritykseltä ei saada perintätoimenpiteistä huolimatta saatavalle suoritusta. Tällöin rahoitusyhtiö ottaa saatavan vastatakseen ja kantaa luottoriskin. Luottoriskin kantaminen ei kuitenkaan tarkoita reklamaatoriskin kantamista, joten riitautetut saatavat palautuvat myyjäyritykselle. Näiden reklamaatioiden varalle yleensä otetaan myös takaus yrittäjältä. Laskujen ostossa voidaan rahoittaa pääsääntöisesti vain luottokelpoisille yrityksille meneviä laskuja. Kun luottoriski rahoitetuista laskuista siirtyy rahoitusyhtiölle, rahoitusyhtiö tarkistaa jokaisen ostajayrityksen luottokelpoisuuden mahdollisesti vielä tarkemmin kuin laskujen ostossa ilman luottoriskiä. Luottokelpoisuuden arvioinnissa käytetään luottoluokittajien antamia luottokelpoisuusarvioita eli luottoluokituksia tai riskiluokkia. Tärkeimmät Suomessa toimivat luottoluokittajat ovat Suomen Asiakastieto Oy ja Bisnode Finland Oy.

Asiakastiedolla on käytössä yritysten luottoriskiä arvioiva riskimittari, jossa riskiluokka 1 on paras eli yritykseen liittyy erittäin pieni riski. Riskiluokka 5 on huonoin, jolloin yritykseen liittyy erittäin suuri riski. Haettaessa Asiakastiedosta yrityksen riskimittaria, riskiluokka lasketaan reaaliaikaisesti hakuhetkellä. Laskennassa käytetään Asiakastiedon tietokantoja hyödyntäviä tilastollisia tutkimuksia ja todennäköisyysmalleja. (Asiakastieto Oy:n [www-sivut](http://www.asiakastieto.fi) 2014.)

Bisnodella on käytössä luottoluokitus, jossa AAA on korkein luottoluokitus eli luottoriski on minimaalinen. Seuraavana on AA jossa luottokelpoisuus on hyvä ja luottoriski on keskimääräistä pienempi. A luottoluokituksessa yritys on luottokelpoinen ja

luottoriski on normaali. Mikäli yrityksen toiminta on uutta ja vastuuhenkilötausta ei ole negatiivinen, silloin luottoluokitus on AN. Tässä luottoriski on normaalia suurempi, mutta puolletaan pienehköä luotonantoa. Luottoluokituksen ollessa Ei rating, yrityksen tiedot luottoluokittajalla ovat puutteelliset tai ristiriitaiset. B luottoluokitus on epätydyttävä ja silloin luottoriski on normaalia suurempi. Mikäli luottoluokitus on C, luotonantoa ei puolleta ja luottoriski on huomattava. Lisäksi Bisnoden luottoluokituksen yhteydessä on yritykselle myönnettävän kertaluottosuosituksen suuruus. (Bisnode Finland Oy:n [www-sivut](http://www.bisnode.fi) 2014.)

Laskujen ostossa rahoitusyhtiöt vaativat pääsääntöisesti ostajien eli laskunsaajien luottokelpoisuutta. Käytännössä ostajayrityksillä pitää olla Asiakastiedossa vähintään riskiluokka 2 tai Bisnodella vähintään luottoluokitus A, jotta lasku voidaan rahoittaa. Lisäksi laskujen loppusummat voivat vaikuttaa rahoitusmahdollisuuteen.

3.2.1 Laskujen osto luottoriskillä

Laskujen ostossa luottoriskillä, riski ostajien maksukyvyttömyydestä siirtyy rahoitusyhtiölle ja yritys saa koko laskusta rahat kerralla käyttöönsä. (Finance Link Oy:n [www-sivut](http://www.finance-link.fi) 2014.)

Laskujen ostoa siten, että luottoriski siirtyy rahoitusyhtiölle tarjoavat Suomessa pääasiassa pankeista riippumattomat rahoitusyhtiöt. Pääpiirteittäin sopimusehdot eri rahoitusyhtiöiden välillä ovat hyvinkin samanlaisia. Kilpailua alalle on Suomessa tullut viime vuosina melko paljon, erityisesti pieniä rahoitusyhtiöitä. Suurimpina kilpailutekijöinä ovat palvelun nopeus, asiakaspalvelun laatu ja ennen kaikkea se mihin laskurahoitusta käyttävät yritykset valitettavan usein jättävät kiinnittämättä huomiota eli rahoitusyhtiön jälleenrahoituksen riittävyys. On joitakin pienempiä rahoitusyhtiöitä Suomessa, jotka ovat jättäneet asiakasyrityksensä pulaan oman jälleenrahoituksensa vaikeuduttua ja lopulta toiminnan päätyttyä. Luonnollisesti myös rahoituksen hinta on kilpailutekijä, samoin rahoitusyhtiön ottama riski eli se, että toinen rahoitusyhtiö ottaa jonkun riskin, mitä toinen rahoitusyhtiö ei ota. Riski voi kohdistua johonkin tiettyyn asiakkuuteen tai loppuasiakkaaseen. (Väre henkilökohtainen tiedonanto 28.10.2014.)

3.2.2 Laskujen osto ilman luottoriskiä

Myyntisaamisten ostossa rahoitusyhtiö ostaa yrityksen myyntisaamisia, jolloin rahoitusta ei käsitellä luottona, kuten factoringrahoituksessa, vaan rahoitetut laskut poistetaan myyntisaamisista heti. Kuitenkin mikäli luottoriski ostetuista saamisista säilyy yrityksellä, sille muodostuu tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitettava myyntisaamisten takaisinostovastuu. (Leppiniemi 2009, 142-143.)

Mikäli on sovittu käytettäväksi laskujen ostoa siten, että luottoriski jää asiakkaalle, yksittäisen laskun eräännyttyä sen loppusumma vähennetään seuraavien rahoitettavien laskujen asiakkaalle maksettavasta osuudesta. Tämä voi aiheuttaa joissain tapauksissa laskurahoitusta käyttävälle yritykselle yllättäviä tilanteita kun rahaa rahoitetuista laskuista ei tulekaan niin paljoa kuin yritys oli luullut.

Rahoitettaessa laskuja ilman luottoriskin kantamista, voidaan joissain tapauksissa rahoittaa hieman heikommassa riskiluokassa oleville yrityksille meneviä laskuja kuin rahoituksessa, jossa luottoriski siirtyy rahoitusyhtiölle. Tällöin kuitenkin rahoitusyhtiö arvioi asiakkaansa kyvyn kantaa mahdollinen ostajalta saamatta jäänyt suoritus tarkemmin.

Laskujen ostoa siten, että luottoriski rahoitetuista laskuista jää asiakasyritykselle tarjoaa myös joidenkin pankkien rahoitusyhtiöt, sekä osa laskusaatavien rahoittamista harjoittavista pankeista riippumattomista rahoitusyhtiöistä.

4 MYYNTISAATAVARAHOITUSMUOTOJEN VAKUUDET

Rahoitussuunnittelun olennaisena osana ovat vakuudet. Yleensä luoton vakuudeksi vaaditaan reaalivakuus eli pörssi- tai asunto-osakkeita tai kiinteistökiinnityksiä. Vakuutena voi olla myös henkilötakaus tai laskusaatavat, kuten myyntisaatavien rahoitusta käytettäessä. (Suomen yrittäjien www-sivut 2014.)

4.1 Factoringrahoituksen vakuudet

Myyjäyritys ja rahoitusyhtiö ovat yleensä sopineet factoringrahoitussopimuksessa siitä, että laskusaatavat siirretään rahoitusyhtiölle saatavien vakuudeksi. Vakuustarkoitus käy ilmi osapuolten käyttämästä terminologiasta, sekä siitä, että myyjäyritys kantaa riskin ostajien maksukyvyttömyydestä rahoitussopimuksen perusteella. Jos ostaja ei maksa rahoitettua laskua rahoitusyhtiölle, on rahoittajalla oikeus poistaa tällainen saatava luotonuksen perusteeksi hyväksytyjen saatavien määrästä. Sopimuksen perusteella luottoriski ostajien maksukyvyttömyydestä säilyy myyjäyrityksellä. (Tepora 2013, 275.)

Mikäli saatavan luovuttaja ei ole velvoittautunut vastaamaan velallisen maksukyvyttömyydestä, hän ei ole siitä vastuussa. Eli mikäli alkuperäinen velkoja ei ole sopinut kantavansa riskiä velallisen maksukyvyttömyydestä, hän ei sitä joudu kantamaan. (Velkakirjalaki 622/1947, 9.2 §.)

Edellä mainitun mukaan luottoriski rahoitetuista saatavista siirtyy rahoitusyhtiölle, ellei sitä ole sopimusehdoissa erityisesti toisin sovittu. Kotimaisessa factoringrahoituksessa yleensä luottoriski pysyykin myyjäyrityksellä. Tämä mainitaan selvästi sopimusehdoissa ja jo asiakkaalle annetuissa rahoitustarjouksissa.

Factoringrahoituksessa asiakkaan liiketoiminnasta syntyvät saatavat siirtyvät rahoitusyhtiölle vakuudeksi. Laskut, joita ei rahoiteta, ovat myös saatavarahoituksen vakuutena. Lisäksi vakuutena ovat sulkutilitalletus ja omavelkainen takaus. Sulkutilille siirtyy jokaisesta laskusta asiakkaan ja rahoitusyhtiön välillä sovittu osuus, kunnes sulkutilivakuus on sopimuksen suuruinen. Sulkutili on sovittu prosenttiosuus factoringlimiitistä. Sulkutiliä rahoitusyhtiö voi käyttää saatavien kuittaamiseen asiakkaalta. Rahoitusyhteistyön päätyttyä kun asiakas on suorittanut rahoitusyhtiölle kaikki velvoitteensa, sulkutilillä olevat varat palautetaan asiakkaalle. (Svea Ekonomi AB, Filial i Finlandin Factoringsopimuksen yleiset ehdot 8.10.2013, 6-8.)

4.2 Laskujen oston vakuudet

Mikäli luottoriski siirtyy laskujen ostossa rahoitusyhtiölle, ei edellä mainittua vakuustiliä pääsääntöisesti ole käytössä, koska saatavat on myyty, eikä niitä voida ostajan maksukyvyttömyyden takia palauttaa myyjäyryykselle. Tässä on kuitenkin olemassa poikkeuksia, kuten heikossa taloudellisessa tilanteessa oleva myyjäyryitys, joka toimii reklamaatioherkällä toimialalla, kuten rakennusosalalla. Tällöin rahoitusyhtiö voi edellyttää vakuustiliä, jolla katettaisiin mahdollisista reklamaatioista johtuvia laskujen kääntämissä takaisin myyjäyryykselle.

Laskujen ostopalvelussa, jossa luottoriski jää myyjäyryykselle, toimivat myyntisaatava myös vakuutena. Lisäksi factoringin tavoin usein käytössä on myös vakuustili, joka on sovittu osuus luottolimitin määrästä. Laskujen oston vakuustili toimii samalla tapaa kuin factoringin vakuustili.

4.3 Takaukset

Takaus on sitoumus, jolla takaaja lupautuu vastaamaan päävelallisen velasta velkojalle. Takaus edellyttää päävelan olemassaoloa, koska on liitännäinen sitoumus. Tyyppisin henkilövakuusmuoto on takaus. Takaussitoumus laaditaan yleensä aina kirjallisesti ja takaaja sitoutuu takaukseen kun hänen takauksensa on toimitettu velkojalle. Takaajan suoritusvelvollisuus yleensä edellyttää päävelan erääntymistä. Takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain mukaan takaaja saa kuitenkin suorittaa erääntymättömän velan, jos velallisella olisi ollut ennen aikaisesti oikeus eräännyttää velka. (Fokus Talentum.)

Takauksen tarkoitus on varmistaa luotonantajan mahdollisuudet saada suorituksen myöntämälleen luotolle, velallisen maksukyvyistä riippumatta. (Takaussitoumuksen lakkaaminen ja päävelan vanhentumisajan katkaiseminen 2007).

Takauksella luotonmyöntäjät pyrkivät lisäämään mahdollisuuksiaan saada suoritus varsinaisesta velasta. Mikäli varsinainen velallinen ei pystyisi suoriutumaan velasta, on velkojalla mahdollisuus saada suoritus velkaan reaali vakuuksista tai takaajalta.

4.3.1 Yksityistakaaja

Yksityistakaajana pidetään henkilöä, joka ei ole velallisena olevan yhteisön tai säätiön tai sen emoyhtiön toimitusjohtaja, hallintoneuvoston, hallituksen tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsen. Yksityistakaajana ei myöskään pidetä henkilöä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään kolmasosan omistusosuus osakkeista tai niiden tuotamasta äänivallasta. Myöskään yhtiömiestä ei pidetä yksityistakaajana. (Kärävä, Riihimäki & Kärävä 2002, 438.)

Luotonantajan on selvitettävä yksityistakaajalle ennen takauksen allekirjoittamista takauksen piiriin kuuluvat velat liitännäiskustannuksineen. Lisäksi yksityistakaajalle on selvitettävä edellytykset, joiden perusteella suoritusta voidaan vaatia takaajalta, sekä muut olennaisesti takaajan asemaan vaikuttavat asiat. Yksityistakaajalle on myös kerrottava velallisen sitoumuksista ja muista velallisen maksukykyyn liittyvistä asioista, joilla voidaan olettaa olevan takaajalle merkitystä. Tällaisia tietoja ovat muun muassa velallisen aiemmat maksuhäiriöt. Mikäli tämä velvollisuus laiminlyödään, voidaan sen olettaa vaikuttaneen takaussitoumuksen antamiseen ja sitä voidaan mahdollisesti jälkeenpäin sovitella eli vähentää takaajan vastuuta. Velkojan tulee ilmoittaa yksityistakaajalle tietyistä velan asianmukaista hoitamista koskevista asioista, kuten velallisen maksuviivästyksistä kuukauden kuluessa. Nämä ilmoitusvelvollisuudet ovat voimassa, mikäli takaaja on yksityinen henkilö yksityistakaajana. Muussa tapauksessa voidaan ottaa luottosopimukseen ehto, jonka mukaan luotonantaja ei ole sidottu näihin velvollisuuksiin. (Kärävä, Riihimäki & Kärävä 2002, 442.)

Yksityistakaajille vaadittavien ilmoitusvelvollisuuksien takia rahoitusyhtiöt vaativat yleensä, että takaajan on oltava asiakasyrityksen toimitusjohtaja, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen tai omistaja yli kolmanneksen omistusosuudella. Näin menetellen rahoitusyhtiön ei tarvitse täyttää tiedonantovelvollisuutta kun siitä on mainittu sopimusehdoissa.

4.3.2 Omavelkainen takaus

Takaaja sitoutuu omavelkaisessa takauksessa vastaamaan velallisen velasta kuin omasta velastaan. Velkoja voi vaatia omavelkaisen takauksen antaneelta takaajalta suoritusta heti, kun päävelka on erääntynyt. Velallisen ei tarvitse olla maksukyvytön, jotta omavelkaisen takauksen antajalta voidaan suoritusta vaatia. Ellei ole erikseen sovittu, velkojan ei tarvitse edes vaatia suoritusta varsinaiselta velalliselta. Takaus on toissijainen, mikäli ei muuta ole sovittu. Yleensä takaukset tehdään omavelkaisina velkojan edun mukaisesti. (Fokus Talentum 2014.)

Rahoitusyhtiöt ja pankit vaativat lähes poikkeuksetta takaajilta omavelkaisen takauksen, mikäli takaus vaaditaan. Omavelkainen takaus on luotonantajalle helpompi ja varmempi takausvaihtoehto, koska silloin suoritusta velkaan voidaan vaatia takaajalta päävelan eräännyttyä ilman, että suoritusta vaadittaisiin velalliselta. Tämä nopeuttaa ja parantaa velkojan mahdollisuuksia saada erääntyneestä velasta maksusuoritus.

4.3.3 Toissijainen takaus

Velallisen suoritusvelvollisuuteen nähden toissijainen takaus on toissijainen eli toissijainen takaaja on velvollinen suorittamaan velan, mikäli päävelallinen ei sitä kykene suorittamaan. Toissijaisen takaajan maksuvelvollisuuden edellytyksenä on, että varsinaisen velallisen maksukyvyttömyys on todettu ulosmittausyrityksessä tai konkurssissa. Toissijaista takausta on ennen kutsuttu lailliseksi takaukseksi. (Fokus Talentum 2014.)

Jos takausta ei ole annettu omavelkaisena takauksena, katsotaan takaus annetuksi toissijaisena takauksena. Jos päävelka on myönnetty asunnon tai vapaa-ajanasunnon kunnostamista tai hankkimista varten ja kyseinen omaisuus on päävelan vakuutena, on yksityistakaajan antama takaus täytetakaus. Jos on annettu useita takauksia samasta velasta, eikä muuta ole sovittu, kaikki takaajat vastaavat velkojalle päävelasta kokonaisuudessaan. (Laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksista 361/1999, 3 §.)

4.3.4 Yleistakauksesta

Kun yleistakaus on annettu muun kuin yksilöidyn velan vakuudeksi, on takauksessa sovittava voimassaolon rajoituksista ja takauksen enimmäisrahamäärästä. Yleistakaus voidaan sopia niin, että se kattaa vain tiettynä aikana erääntyvät tai syntyvät velat, tai niin, että se on voimassa vain tietyn ajan. Jos rajausta ei ole tehty yleistakaukseen, se kattaa vain velat, jotka myönnetään takauksen antohetkellä tai jotka olivat olemassa jo ennen takauksen antamista ja olivat takaajan tiedossa. Takaajalla on oikeus irtisanoa ilman erityisiä perusteita yleistakauksensa niin, etteivät uudet velat enää kuulu takauksen piiriin. (Lindström 2011, 104.)

4.3.5 Takaukset myyntisaatavien rahoituspalveluissa

Myyntisaatavien rahoituspalveluissa, joissa luottoriski siirtyy rahoitusyhtiölle, kuten laskujen ostossa luottoriskillä, vaaditaan yleensä yrityksen omistajalta, jolla on vähintään kolmasosan omistus suoraan tai välillisesti, toimitusjohtajalta, hallituksen tai hallintoneuvoston jäseneltä, omavelkaisen yhteisvastuullinen yleistakaus. Yleistakaus koskee kaikkia yrityksen velkoja, jotka syntyvät sopimuksen tekohetkellä tai sen jälkeen. Takaos koskee kuitenkin vain sellaisia saatavia, jotka osoittautuvat riittäviksi. Riittäisyyden perusteena voi olla ostajan reklamaatio saatavan perustetta, oikeellisuutta tai määrää kohtaan. (Svea Ekonomi AB, Filial i Finlandin Puitesopimus laskusaatavien kaupasta 2013, 8.)

Käytännössä tämä takaus tarkoittaa tilannetta, jossa rahoitusyhtiö rahoittaa laskun ja ostaja myöhemmin reklamoi sen. Tällöin pyritään selvittämään reklamaatio myyjän ja ostajan välillä joko tekemällä työ loppuun, toimittamalla mahdolliset puuttuvat tuotteet tai hyvityslaskulla. Mikäli näistä mikään ei onnistu, kääntää rahoitusyhtiö saatavan takaisin myyjälle. Tällöin myyjäyritys on velvollinen maksamaan sopimusehtojen mukaisesti laskun takaisin rahoitusyhtiölle. Samalla hetkellä syntyy myös takaajalle maksuvelvollisuus saatavasti antamansa omavelkaisen takauksen perusteella. Takaajana toimivalla henkilöllä ei yleensä saa olla maksuhäiriömerkintöjä. Mikäli pienen yrityksen toimitusjohtajalla, joka on pääomistaja ja mahdollisesti myös hallituksen ainoa jäsen, on maksuhäiriömerkintä, voidaan joissakin tapauksissa

ottaa toinen henkilö yksityistakaajaksi. Tällöin kuitenkin rahoitusyhtiön kannalta kannattaa kyseessä olla merkittävä asiakas, jotta rahoitusyhtiön kannattaa lähteä tekemään yksityistakaajille vaadittavat ilmoitukset säännöllisesti ja lain mukaan. Yksityistakaajan löytäminen voi olla vaikeaa, koska harva ihminen suostuu takaamaan toisen yrityksen velkoja. Yksityistakaajan voi kuitenkin löytää yrityksen lähipiiristä, kuten yrittäjän puoliso tai joku muu henkilö, jolla on vahva side yrityksen toimintaan, mutta ei ole virallisesti vastuussa yrityksen toiminnasta.

Myyntisaatavien rahoituspalveluissa, joissa luottoriski jää asiakasyritykselle, kuten factoringrahoituksessa, vaaditaan yleensä yrityksen omistajalta, jolla on vähintään kolmasosan omistus suoraan tai välillisesti, toimitusjohtajalta, hallituksen tai hallintoneuvoston jäseneltä, omavelkaisen yhteisvastuullinen yleistakaus. Yleistakaus koskee kaikkia yrityksen velkoja, jotka syntyvät sopimuksen tekohetkellä tai sen jälkeen. (Svea Ekonomi AB, Filial i Finlandin Factoringsopimuksen yleiset ehdot 2013, 9.)

Tämän takauksen tarkoituksena on kattaa rahoitusyhtiölle mahdollisesti syntyvä vahinko, mikäli asiakasyrityksen ostajat jättävät laskut maksamatta rahoitusyhtiölle mistä syystä tahansa. Pääasiallinen riskinkantaja on asiakasyritys, mutta mikäli asiakasyritys ei taloudellisen tilanteensa takia pysty suoriutumaan rahoitusyhtiölle veloista, jotka aiheutuvat ostajien maksamattomista laskuista, kääntää rahoitusyhtiö laskut takaajien maksettavaksi. Takauksen määrä on usein luottolimiitin suuruinen. Joissakin tapauksissa kun rahoitusyhtiö arvioi riskin pienemmäksi, voi takaus olla pienempikin, esimerkiksi 10 prosenttia limiitin määrästä.

Takauksen antaneella yrittäjällä ei ole suurta pelkoa joutua maksamaan yrityksen velkoja rahoitusyhtiölle niin kauan, kuin yrityksen toiminta on kannattavaa, eikä sillä ole suuria maksuvaikeuksia. Suurin uhka takauksen realisoitumiseen tulee silloin kun yrityksen kannattavuus heikkenee ja rahatilanne huononee merkittävästi. Esimerkiksi yrityssaneeraus- tai konkurssiuhkatilanteissa, ostajat usein reklamoiivat laskut, etenkin rakennusalalla, koska silloin on vaarana, että sopimuksen mukaiset työt jäävät tekemättä. Tällöin ostajayritykset vetoavat sopimusehtoihinsa joiden mukaan töiden keskeytyessä raukeaa myös maksuvelvollisuus.

Rahoitusyhtiön kokemuksen mukaan kun asiakasyrityksellemme tulee maksuhäiriöksi velkojan jättämä konkurssihakemus, reklamoivat etenkin rakennusosalalla toimivan asiakasyrityksen omat asiakkaat, useimmiten rakennusalan suuremmat yritykset, rahoitusyhtiöltä saamansa laskut keveinkin perustein. Tällöin rahoitusyhtiö ei voi jatkaa saatavan perintää vapaaehtoisin keinoin ostajalta, jolloin lasku on käännettävä takaisin asiakasyritykselle. Tämä vähentää asiakasyrityksen mahdollisuutta selviytyä muista velvoitteistaan, koska joutuu maksamaan jo aiemmin laskusta saamansa suorituksen rahoituskuluineen takaisin rahoitusyhtiölle. Yleensä tässä tilanteessa asiakasyrityksellä ei ole rahavaroja laskun maksamiseen, joten lasku kaatuu takaajan maksettavaksi. Valitettavan usein etenkin pienyrittäjällä, joka on takauksen antanut, on myös muita yritykseensä liittyviä takausvastuita, jotka kaatuvat hänen maksettavakseen. (Toivonen henkilökohtainen tiedonanto 7.10.2014.)

Reklamaatoriskiä pienentää merkittävästi rahoitusyhtiöiden käytäntö, etenkin laskujen ostopalvelussa, jossa laskuille vaaditaan vastaanottajalta kuittaus ennen rahoitusta. Kuittaus voi olla tuntilista, kuitattu urakkaerälasku tms. jolla rahoitusyhtiö voi varmistua laskun oikeellisuudesta ja sopimuksenmukaisuudesta. Kuittausten hankkiminen on erityisen tärkeää reklamaatioherkällä rakennusosalalla. Kuittauksen hankkiminen käy helpoiten asiakasyritykseltä, joka voi pyytää tuntilistaan kuittauksen heti työmaalla ja tehdä sen perusteella laskun, jonka toimittaa rahoitusyhtiölle. Mikäli rahoitusyhtiö joutuu kuittauksen hakemaan, siinä voi kulua turhaan useampi päivä ennen kuin laskua voidaan rahoittaa, koska kuittaus pyydetään yleensä sähköpostitse ja joudutaan välillä odottamaan useampi päivä ennen kuittauksen saapumista puhelinsoitto- ja muistutuksista huolimatta.

5 SAATAVARAHOITUKSEN YLEISET EHDOT JA EROT

Vakiosopimusehdoissaan rahoitusyhtiöt eivät kelpuuta kaikkia kaupan muotoja factoringrahoituksen piiriin. Ulkopuolelle pyritään rajaamaan sellaiset kaupan muodot, jotka eivät sovellu luoton vakuudeksi sen takia, että niihin sisältyy implisiittisesti mahdollisuus siitä, ettei kauppa jää voimaan tai kauppaa ei synny. Tällaisia kaupan

muotoja ovat komissio-, osamaksu- tai jälkivaatimuskaupat. Näiden lisäksi yleensä sopimusehdoissa rahoittaja varaa oikeuden jättää factoringrahoituksen ulkopuolelle myös muut saatavat, jotka rahoittajan mukaan eivät sovellu luoton vakuudeksi, kuten ennakkomaksujen rahoitus. Ennakkomaksut rajataan yleensä ulkopuolelle siksi, että niihin sisältyy ilmeinen riski, koska myyjäyrittäjä ei ole vielä tehnyt omaa velvollisuuttaan eli toimittanut tavaraa tai palvelua. Tällaisessa tapauksessa rahoitusyhtiö joutuisi varautumaan mahdollisessa konkurssitilanteessa tilanteeseen, ettei saa rahojaan. (Tepora 2013, 282.)

Laskujen myyntiin kelpaavat laskut, joissa alkuperäisenä laskuttajana on yritys tai julkisyhteisö, laskut ovat kiistattomia ja riidattomia, eivätkä ole erääntyneitä. (Svea Ekonomin www-sivut 2014).

Factoringrahoituksessa yleiset rajoitukset ovat yleensä voimassa myös laskujen myynnissä. Usein myyjäyrittäjät eivät aluksi ymmärrä sitä, että rahoitusyhtiöt eivät rahoita ennakkolaskuja. Tämä asia pitää uusille myyjäyrittäjille usein perustella. Tosin kun tarkoitus on saada laskuista rahat nopeammin rahoittamalla laskuja, niin se hän toteutuu silloin jo muutenkin jos laskut tehdään ennakkoon ja saadaan näin rahat aikaisemmin. Ennakkolaskujen rahoittaminen olisi rahoitusyhtiölle suuri riski, koska palvelua tai tavaraa ei ole vielä toimitettu laskutus- ja rahoitushetkellä. Mikäli rahoitusyhtiö rahoittaisi ennakkolaskuja ja asiakasyritys menisi konkurssiin, ostajat reklamoisivat heti laskut, koska palvelua ei ole toimitettu, eikä sitä konkurssin takia tul-taisi toimittamaankaan. Osa rahoitusyhtiöistä rahoittaa myös ulkomaille meneviä las-kuja. Näissä on kuitenkin rahoitusyhtiökohtaisia eroja, kuten maakohtaisia rajoituk-sia. Jotkut rahoitusyhtiöt rahoittavat ainoastaan niihin maihin meneviä laskuja missä niillä on toimintaa. Jotkut rahoitusyhtiöt ovat rajanneet pelkästään Pohjoismaat las-kurahoituksen piiriin. Suurimpana tekijänä näille rajoituksille ovat maakohtaisen las-kunmaksukäyttäytymiset. Esimerkiksi Etelä-Euroopassa laskut maksetaan perintei-sesti reilusti myöhässä, joten niitä ei myöskään voida yleensä rahoittaa. Pääasiassa rahoitusyhtiöt rahoittavat laskuja, joiden maksuehto on 7-60 päivää. Joissakin poik-keustapauksissa rahoitetaan myös pidempiä kuten 90 tai 120 päivää. Pisimmillä mak-suehdoilla rahoitusyhtiön riskit kasvavat merkittävästi, koska ostajayritysten tilanteet voivat muuttua hyvinkin nopeasti. Seitsemän päivän maksuehdolla olevan laskun rahoittamista kannattaa asiakasyrityksen miettiä tarkemmin, koska se on niin lyhyt.

Esimerkiksi jos tekee perjantaina laskun, jossa on seitsemän päivän maksuehto, se useimmiten pystytään rahoittamaan vasta maanantaina, joten siinä on jo kulunut kolme päivää laskun päiväyksestä. Tällöin todelliseksi rahoitushyödyksi tulee vain neljä päivää olettaen, että ostaja maksaa laskun ajallaan. (Toivonen henkilökohtainen tiedonanto 23.10.2014.)

Osa rahoitusyhtiöistä ei rahoita myyntisaatavien rahoituspalvelussa rakennusurakoiden laskuja, kuten Rahoittamo Oy verkkosivuillaan toteaa: ”Palvelu ei sovellut rakennusurakoiden ja ennakkolaskutuksen rahoittamiseen.” (Rahoittamo Oy:n www-sivut 2014).

Joidenkin myyntisaatavien rahoittamista harjoittavien yritysten pidättäytyminen rakennusurakoiden rahoittamisesta johtunee rakennusalan reklamaatioherkkyydestä. Rakennusurakoissa on usein ongelmana reklamaatiot, joita rakennusalalla tulee muihin toimialoihin nähden kokemukseni mukaan merkittävästi enemmän.

Factoring-rahoitus on hallinnollinen ja rahoituksellinen palvelu, joka voidaan liittää joko laskutus- tai reskontranhoitopalveluun. Factoring on rahoitusmuotona joustava ja helppo, koska luototus sovitetaan laskutuksen ja myynnin mukaiseksi. Factoring-rahoituksen etuja ovat: parempi maksuvalmius, kattava kassanhallinta, alhaisemmat luottoriskit, vähemmän hallinnointia ja lisäksi factoring-rahoitus ei vaadi reaali-vaikuuksia. Factoringissa yrityksen myyntisaatavat kiertävät rahoitusyhtiön kautta ja niitä vastaan yritys saa luottoa. Factoring soveltuu yrityksille, joilla on selkeät palveluiden tai tavaroiden toimitukset. (Svea Ekonomin www-sivut 2014.)

Factoringrahoitus soveltuu yrityksille, joiden asiakkaat ovat yrityksiä tai yksityishenkilöitä. Jotkut rahoitusyhtiöt kuitenkin rajaavat yksityishenkilöt factoringrahoituksen ulkopuolelle, mutta pääsääntöisesti eivät. Yksityishenkilöiden osalta saattaa kuitenkin olla muun muassa toimialarajoituksia kuten rakennusala, jossa voidaan rajata rahoituksen ulkopuolelle yksityishenkilöt kokonaan tai osittain. Lisäksi yksityishenkilöille menevissä laskuissa saattaa olla rajoituksia laskujen summasta. Yksityishenkilöistä ei saada luottoluokittajilta muita oleellisia tietoja kuin maksuhäiriöt. Oleellista olisi saada yksityishenkilöiltä myös tulotiedot, omaisuustiedot ja lainatiedot, jotta rahoitusyhtiöt voisivat paremmin rahoittaa suurempia laskuja, joiden vastaanottajana

on yksityishenkilö. Laskujen ostossa rahoitetaan yksittäisiä laskuja koko saatavakan-
nan sijaan, joten ostajien luottotietojen tarkistus on tärkeämpää kuin factoringrahoi-
tuksessa. Tästä johtuen laskujen ostossa ei yleensä rahoiteta yksityishenkilöille me-
neviä laskuja.

Asiakasyritys voi toimittaa laskuaineiston rahoitusyhtiölle, joko tiedostonsiirtona tai
niin sanottuna manuaalisena aineistona, esimerkiksi sähköpostilla pdf-tiedostona.
Käytännössä laskujen rahoittamisen edellytyksenä on, että asiakasyritys toimittaa
rahoitettavat laskut rahoitusyhtiölle. Rahoitusyhtiö lisää laskuihin siirtotekstin, jossa
kerrotaan laskusaatavan siirrosta rahoitusyhtiölle, sekä ilmoitetaan rahoitusyhtiön
tilinumero, jolle laskun maksun pitää tapahtua.

Esimerkki siirtotekstistä: ”Tähän laskuun liittyvät saamiset ja muut oikeudet on siir-
retty Svea Ekonomi AB, Filial i Finlandille (’Svea’), jolle myös laskua koskevat
mahdolliset reklamaatiot ja /tai vastavaatimukset on tehtävä välittömästi kirjallisesti.
Saatavan siirto on peruttavissa ainoastaan Svean erillisellä suostumuksella. Maksun
voi suorittaa pätevästi ainoastaan Svean tilille: IBAN: XXXX XXXX XXXX XXXX
XX, BIC: XXXXXXXX.” (Svea Ekonomi AB, Filial i Finland. Siirtoteksti.)

Vaihtoehtoisesti voidaan sopia, että asiakasyritys lisää omiin laskuihinsa rahoitusyh-
tiön vaatiman siirtolausekkeen, sekä tilinumeron. Tämä tapa on yleensä käytössä
pankkien rahoitusyhtiöillä, mutta vähemmän käytössä pankeista riippumattomilla
rahoitusyhtiöillä. Oleellisinta on, että siirtoteksti ja rahoitusyhtiön tilinumero ovat
mainittu laskuissa, koska suorituksen on aina tultava rahoitusyhtiön tilille. Asiakas-
yrityshän on jo aiemmin saanut rahat rahoitetuista laskuista.

6 MYYNTISAATAVARAHOITUKSEN KIRJANPITO

6.1 Yleistä kirjanpidosta

Yritykset, yhdistykset, säätiöt, sekä liike- ja ammattitoimintaa harjoittavat yksityis-
henkilöt ovat kirjanpitovelvollisia. Kirjanpidon perusteella laaditusta tilinpäätöksestä

saadaan selville yritystoiminnan tulos. Yrityksen laskentatoimi voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen laskentatoimeen. Ulkoisen laskentatoimen perustana on kirjanpito ja se tuottaa tietoa yrityksen ulkoisille sidosryhmille, kuten verottajalle, omistajille, rahoittajille, tavarantoimittajille, asiakkaille, sekä kilpailijoille. Sisäisen laskentatoimen tehtävänä on tuottaa yrityksen omaan käyttöön erilaisia laskelmia, joita käytetään yrityksen päätöksen teossa. (Lindfors 2011, 11.)

”Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitolapaa.” (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1 Luku, 3 §).

Hyvä kirjanpitolapa edellyttää, että kirjanpidossa noudatetaan lainsäädäntöä. Keskeisimmin kirjanpitoon liittyvät kirjanpitolaki ja -asetus. Lisäksi eri yhteisölait sisältävät säännöksiä kyseisten yhteisömuotojen kirjanpitoon liittyvissä kysymyksissä. Näitä yhteisölakeja ovat esimerkiksi säätiölaki, yhdistyslaki, osakeyhtiölaki, osuuskuntalaki, sekä laki avoimista- ja kommandiittiyhtiöistä. Elinkeinoverolaki sisältää yrityksen verotukseen liittyvät jaksotussäännökset. (Tomperi & Keskinen 2012, 7.)

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolautakunta (KILA) tulkitsee hyvää kirjanpitolapaa. Se voi antaa ohjeita ja lausuntoja hyvän kirjanpitolavan mukaisesta menettelystä tietyissä tilanteissa. Kirjanpitolautakunta on antanut useita yleisohjeita kirjanpidon pitämisestä ja soveltamisesta, jotta menettelytavat olisivat yhdenmukaiset eri yritysten välillä. (Tomperi & Keskinen 2012, 7.)

Liiketahtumat on merkittävä kirjanpitoon. Liiketahtumia ovat tulot, menot ja rahoitustapahtumat, sekä niiden oikaisuerät. Tuloja yritykselle syntyy myytäessä tuotteita, palveluita tai tavaroita. Menoja aiheutuu yritykselle muun muassa hankittaessa tavaraa myytäväksi, toimitilavuokrasta, henkilöstökuluista, sekä hankittaessa koneita ja kalustoa. Rahoitustapahtumia ovat muilta saadut ja muille maksetut suoritukset. (Lindfors 2011, 15.)

Rahoituspalveluiden myynti, joita ovat takaisinmaksettavien varojen hankintaa yleisöltä ja muuta varainhankintaa, luotonantoa tai muuta rahoituksen järjestämistä, luotonantajan harjoittamaa luoton hallintaa, maksuliikettä, valuutanvaihtoa, arvopaperi-

kauppaa tai takaustoimintaa, on arvonnäköverotonta toimintaa. (Arvonnäköverolaki 1501/1993, 41-42 §.)

Factoringrahoituksessa verovapaus koskee lainan korkoa, prosentuaalista factoring-palkkiota sekä limiittiprovisiota. Arvonnäköverollisia kustannuksia factoringrahoituksessa ovat laskukohtaiset käsittelykulut.

6.2 Factoringrahoitus

Factoringrahoituksessa yritys saa rahoitusyhtiöltä luottoa myyntisaamisiansa vastaan. Liiketapahtumat kirjataan seuraavasti:

1. Rahoitusyhtiölle siirretään myyntisaamisiansa, joka kirjataan erän Myyntisaamiset alatilille Factoring-saamiset kirjauksella per Factoring-saamiset an Myyntisaamiset.
2. Rahoitusyhtiöltä saatu ennakko laskuista kirjataan valaksi erän Lainat rahoituslaitoksilta alatilille Factoring-luotto kirjauksella per Pankkitili an Factoring-luotto.
3. Rahoitusyhtiöltä saatu suoritus asiakkaiden suorituksista kirjataan per Pankkitili an Factoring-luotto. Rahoitusyhtiön veloittama korko kirjataan per Korkokulut ja muut rahoituskulut an Factoring-luotto. Rahoitusyhtiön veloittamat palkkiot kirjataan Per Korkokulut ja muut rahoituskulut an Factoring-luotto. Yrityksen asiakkaiden suoritukset rahoitusyhtiölle kirjataan per Factoring-luotto an Factoring-saamiset. Mikäli rahoitusyhtiö palauttaa maksamattoman laskun yritykselle, se kirjataan per Myyntisaamiset an Factoring-saamiset. Laadittaessa tilinpäätöstä, tulee arvioida saamisen todennäköinen arvo. Saamista ei saa esittää taseessa todennäköistä arvoaan suurempana, joten mahdollinen arvonalennus vähennetään rahoituskuluna. (Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 418.)

Factoringrahoitusta käytettäessä on suositeltavaa perustaa kirjanpitoon tili factoringluotoille saamisille (factoring-saamiset) ja factoringluotolle. Factoringluotojen tili on usein välttämätön, koska rahoitusyhtiö yleensä hoitaa rahoitettujen saatavien reskontrakirjanpidon. (Leppiniemi 2012, 227.)

Factoringrahoituksen myynnit kirjataan kirjanpitoon seuraavasti:

1. Myydään tavaraa laskulla 50.000 € + alv → kirjataan per Myyntisaamiset 6.200 an Myynnit 50.000, an Myynnin alv-velka 12.000.
2. Toimitetaan lasku rahoitusyhtiöön → kirjataan per Factoringsaamiset 62.000 an Myyntisaamiset 62.000.
3. Rahoitusyhtiö maksaa ennakon 80 % laskun loppusummasta → kirjataan per Sekkitili 49.600 an Factoringluotto 49.600.
4. Rahoitusyhtiö lähettää ilmoituksen asiakkaiden suorituksista 62.000 €, sekä perimästään korosta 100 € ja palkkiosta 130 € → kirjataan per Korkomenot 100 an Factoringluotto 100, per Muut rahoituskulut 130, per Alv-saamiset 31,20 an Factoringluotto 161,20. Per Factoring luotto 62.000 an Factoring saamiset 62.000.
5. Saadaan rahoitusyhtiöstä suoritus 12.138,80 € → kirjataan per Sekkitili 12.138,80 an Factoringluotto 12.138,80.

Myynnit		Myyntien alv-velka		Myyntisaamiset	
1	50000		12000	62000	
2					62000
3					
4					
5					

Factoringsaamiset		Sekkitili		Factoringluotto	
1					
2	62000				
3		49600			49600
4	62000			62000	261,20
5		12138,80			12138,80

Korkomenot		Muut rahoituskulut		Alv-saamiset	
1					
2					
3					
4	100		130	31,20	
5					

Kuvio 2. Factoringrahoitus kirjanpidossa.

6.3 Laskujen oston luottoriskillä

Laskujen ostopalvelussa rahoitusyhtiölle myydyt laskut poistuvat myyjäyrittäjän myyntisaamisista taseesta. Tällöin yrityksen taseen saamiset pienenevät ja myyntisaamisten kiertoaika lyhenee.

Kun myyntisaaminen myydään rahoitusyhtiölle, saamisen myyjäyrittäjä kirjaa kirjanpidossa rahoitusyhtiöltä saamansa suorituksen per pankkitili an myyntisaamiset. Mikäli rahoitusyhtiö maksaa myydystä saamisesta tietyn osan vasta myöhemmin, kirjataan tämä myöhemmin maksettava osa saamiseksi rahoitusyhtiöltä. (Kirjanpitolautakunnan lausunto 1444/1997.)

Myyntisaamisten myynnissä rahoitusyhtiö maksaa hyväksymistään saamisista tietyn osuuden niiden nimellisarvosta, jolloin saatavat siirtyvät rahoitusyhtiön omaisuudeksi. Myyntisaamisten myynti kirjataan kirjanpitoon seuraavasti: Myydään myyntisaamia rahoitusyhtiölle ja saadaan niistä sovittu osuus. Kirjataan per Pankkitili an Myyntisaamiset, an Muut rahoituskulut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 418.)

Yhtiön, joka ostaa laskusaatavia ja kantaa niiden luottotappioriskin velallisen maksun laiminlyönnistä, on perittävä asiakkailtaan arvonlisävero veloittamistaan kustannuksista. Eli vuosimaksusta, käsittelykulusta ja prosentuaalisesta palkkiosta on veloitettava päätöksen mukaan arvonlisävero, koska yhtiön toimintaa pidetään verollisena saamisten perimisenä, johon ei sovelleta arvonlisäverodirektiivissä ja arvonlisäverolaissa tarkoitettua rahoituspalvelujen verovapautusta. (Korkein hallinto-oikeus. 129:2013.)

Aiemmin rahoitusyhtiöt Suomessa ovat olleet veloittamatta arvonlisäveroa prosentuaalisesta palkkiosta, mutta KHO:n päätöksen myötä tulee saamisten ostoon liittyvät palvelut katsoa tietyin edellytyksin arvonlisäverollisiksi. (Salomaa & Nurmi, 2014.)

Näin ollen laskujen ostopalvelu riskillä ja ilman riskiä ovat arvonlisäverollista palvelua. Tämä on tavallaan ristiriidassa Arvonlisäverolain 41 §:n kanssa, josta on lisätietoa Yleistä kirjanpidosta-kappaleessa.

1. Myydään tavaraa asiakkaalle $40.322,58 + \text{alv} = 50.000$ eurolla. Kirjataan per Myyntisaamiset 50.000 € an Myynnit $40.322,58 \text{ €}$ an Myyntien alv velka $9.677,42 \text{ €}$.
2. Siirretään saatava rahoitusyhtiölle, joka ostaa saatavan luottoriskeineen. Laskusta vähennetään käsittelykulu $5 \text{ €} + \text{alv}$, sekä rahoituspalkkio $3 \% + \text{alv}$. Kirjataan: per Sekkitili $48.133,80 \text{ €}$, per Rahoitustuotot ja -kulut $1.505,00 \text{ €}$, per Ostojen alv-saaminen $361,20 \text{ €}$ an Myyntisaamiset 50.000 € .

Myynnit		Myyntien alv-velka		Myyntisaamiset	
40322,58		9677,42		50000	50000
Sekkitili		Muut rahoituskulut		Alv-saamiset	
48133,8		5		1,2	
		1500		360	

Kuvio 3. Laskujen oston kirjaus kirjanpitoon.

6.4 Laskujen osto ilman luottoriskiä

Jos laskujen ostossa luottoriski jää myyjäyriykselle, kirjanpito laskusaatavien rahoituksen osalta hoidetaan samaan tapaan kuin luottoriskin siirtyessä rahoittajalle. Ainoana erona on mahdollinen vakuustili tai sulkutili, johon voidaan tallettaa tietty osuus käytettävissä olevan limiitin määrästä. Vakuustilin tarkoituksena on toimia saatavien vakuutena, mikäli ostajat eivät maksa laskujaan rahoitusyhtiölle. Vakuustilille menevä osuus kirjataan saamiseksi rahoitusyhtiöltä. Vakuustilille menevät varat voidaan kirjata kirjanpitoon lyhytaikaisiin saamisiin tilille annetut vakuudet. Vakuustilille menevän osuuden kirjaus tapahtuu per Annetut vakuudet an Myyntisaamiset.

7 MYYNTISAATAVARAHOITUS TILINPÄÄTÖKSESSÄ

7.1 Yleistä tilinpäätöksistä

Tilinpäätösten laatimisessa noudatetaan kirjanpitolain mukaan seuraavia periaatteita:

- Kirjanpitovelvollisen toiminta jatkuu.
- Laatomisperusteet pysyvät johdonmukaisina tilikaudesta toiseen.
- Liiketahtumien tosiasialliseen sisältöön huomion kiinnittäminen, eikä yksinomaan liiketahtumien oikeudelliseen muotoon.
- Edellisen tilikauden päättävän taseen ja aloittavan tilikauden aloittavan taseen vastaavuus.
- Varovaisuus tilikauden tuloksesta riippumatta, jossa otetaan huomioon myös sellaiset päättyneeseen tilikauteen tai sitä aikaisempiin tilikausiin liittyvät ennakoitavissa olevat vastuut ja mahdolliset menetykset, jotka tulevat tietoon tilinpäätöspäivän jälkeen.
- Kunkin hyödykkeen erillisarvostus.

Muita keskeisiä tilinpäätösperiaatteita ovat muun muassa:

- Vertailtavuus, mikä edellyttää, että kirjanpitovelvollisen eri tilikausien tilinpäätökset ovat keskenään vertailukelpoisia.
- Taloudellisuus, mikä merkitsee, että informaation tuottaminen ei saa aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia.
- Olennaisuus, mikä merkitsee, että olennaisista eristä on annettava tarpeellinen erillisinformaatio, mutta epäolennaisia eriä ei tarvitse käsitellä ehdottoman tarkalla tavalla. (Tomperi & Keskinen. 2012, 8.)

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen pitää antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksesta. Tätä vaatimusta varten tilinpäätöksen lisäksi on ilmoitettava liitetiedoissa tarpeelliset lisätiedot. (Kirjanpitolaki. 1336/1997, 3 Luku, 2 §.)

7.2 Tuloslaskelma ja tase

7.2.1 Factoringrahoitus tilinpäätöksessä

Kirjanpitolautakunnan mukaan factoringrahoituksessa ei ole kyseessä myyntisaamisten myyminen rahoitusyhtiölle, vaan luoton ottamisesta myyntisaamisia vastaan. Myyntisaamisten käyttö vakuutena varmistetaan sillä, että laskun vastaanottaja maksaa laskun rahoitusyhtiön tilille. Factoringrahoitusta käytettäessä tilinpäätöksessä myyntisaamiset ovat yrityksen taseessa siihen saakka kunnes asiakas maksaa laskun rahoitusyhtiölle. Factoringrahoitukseen liittyvät korkokulut, sekä palkkiot esitetään tuloslaskelman Korkokulut ja muut rahoituskulut – erässä. (Leppiniemi 2012, 226-227.)

Edellä mainitun perusteella factoringrahoitusta käyttävän yrityksen on esitettävä taseen lyhytaikaisissa veloissa rahoitusyhtiöltä saamansa factoringluoton suuruus. Näin ollen factoringrahoituksen käyttö lisää yrityksen velkamäärää, mutta toisaalta siirtävät rahat myyntisaamisista pankkitilille.

7.2.2 Laskujen osto tilinpäätöksessä

Myyntisaatavien myynnissä rahoitusyhtiölle maksetut palkkiot merkitään tuloslaskelmassa ja taseessa ryhmään ”Rahoitustuotot ja kulut”, kohtaan ”Muut rahoituskulut”. (Kirjanpitolautakunnan lausunto 1444/1997).

Kuten aiemmin kirjanpitoa käsiteltäessä on todettu, laskujen ostossa rahoitusyhtiö ostaa laskusaatavat asiakasyritykseltä ja maksaa niistä heti sovitun summan. Näin ollen rahoitetut myyntilaskut poistuvat rahoitushetkellä asiakasyrityksen taseesta, eivätkä näy tilinpäätöksen taseessa muuta kuin pienentyneinä myyntisaamisina.

7.2.3 Factoringin ja laskujen oston erot tilinpäätöksessä

Laskujen ostossa rahoitusyhtiölle myydyt laskut kirjataan kirjanpidossa heti pois myyntisaamisista ja myös taseesta ja rahat laskuista saadaan heti käyttöön. Näin ollen yrityksen lainamäärä ei lisäännä laskut myytäessä. Tämä vaikuttaa positiivisesti taseeseen, koska lainamäärä pysyy samana kuin ennen laskujen rahoittamista ja lisäksi yrityksen maksuvalmius paranee rahojen tullessa heti yrityksen käyttöön. Usein laskujen ostopalvelussa luottoriski rahoitetuista laskuista siirtyy rahoitusyhtiölle, mikä pienentää yrityksen luottotappioriskiä. Tosin rahoitusyhtiöillä on pääsääntöisesti edellytyksenä, että saatava on rahoitusyhtiön hyväksymä luottokelpoinen yritys, jolloin laskusta tulevan luottotappion riski on pienehkö.

Factoringrahoituksessa puolestaan rahoitusyhtiölle annetut laskusaatavat toimivat lainan vakuutena, jota laskurahoitusyhtiö myöntää. Tämä nostaa yrityksen lainamäärää, joka vaikuttaa heikentävästi muun muassa omavaraisuusasteeseen. Molemmissa rahoitusmuodoissa on kuitenkin tärkein asia yrityksen maksuvalmiuden paraneminen.

7.3 Tilinpäätöksen liitetiedot

Kirjanpitoasetuksen 2:7.2 kohdan 5 mukaan: ”Taseeseen sisällyttämättä vastuusitoumuksista ja vastuista on esitettävä liitetietoina: muut kirjanpitovelvollista koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt.” (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 2:7 §).

Tilinpäätöksen liitetiedoissa on myyntisaatavien rahoitusta käyttävän yrityksen esitettävä rahoitukseen liittyvät keskeiset ehdot ja vastuut. Eri myyntisaatavien rahoitusmuodoissa on hieman toisistaan poikkeavia asioita, mitkä liitetiedoissa esitetään.

7.3.1 Factoringrahoitus liitetiedoissa

Taseen liitetiedoissa on vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevana liitetietona esitettävä velat, joista kirjanpitovelvollinen on kiinnittänyt, pantannut tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan. Nämä velat on esitettävä eriteltyinä vakuuslajeit-

tain kultakin taseen vastattavien vieraan pääoman erältä. Vakuuden kirjanpitoarvo ilmoitetaan yleensä vakuuden arvona. Jos vakuuksien kirjanpitoarvo ylittää olennaisesti niihin kohdistuvien velvoitteiden määrän, on oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi suositeltavaa ilmoittaa myös näihin kohdistuvien velvoitteiden rahamäärä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2005, 235-236.)

Edellisen mukaan, factoringrahoitusta käytettäessä on liitetiedoissa esitettävä pantiksi annettujen myyntisaatavien määrä. Lisäksi koska yleensä factoringrahoituksessa ei luottoa anneta 100 %:ia saatavien määrästä, täytyy myös luoton määrä, jonka vakuutena saatavat ovat, ilmoittaa taseen liitetiedoissa.

7.3.2 Laskujen osto liitetiedoissa

Mikäli laskujen myyntiin liittyy myyjäyrytyksen velvollisuus saamisen takaisinostamiseen velallisen maksukyvyttömyyden perusteella ja rahoitusyhtiö tekee tätä koskevan reklamaation myyjälle, ilmoitetaan tämän takaisinostovelvollisuuden ehdot ja määrä tuloslaskelman ja taseen liitetiedoissa vastuusitoumuksena. Jos myyjäyrytyks vastaa osasta saamiseen liittyvästä luottotappioriskistä, liitetiedoissa ilmoitetaan tämän vastuun ehdot ja enimmäismäärä. (Kirjanpitolautakunnan lausunto 1444/1997.)

Mikäli myyntisaatavien kaupassa rahoitusyhtiö on sisällyttänyt kauppaehtoihin ehdon, jonka mukaan saamisen myyjällä on takaisinostovelvollisuus, ellei velalliselta ole saatu suoritusta sopimuksen mukaisessa ajassa, on myyjäyrytyksen ilmoitettava takaisinostovastuu tilinpäätöksen liitetiedoissa vastuusitoumuksena. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339. 2.7 §.)

Laskujen ostopalvelua käytettäessä liitetiedoissa tulisi esittää tieto mahdollisesta saamisen takaisinostovelvollisuudesta tai mahdollisesta reklamoitujen saamisen takaisinostovelvollisuudesta. Varsinaiset rahoitetut myyntisaamisethan on poistettu taseesta jo myyntisaamisten rahoitushetkellä, joten ne eivät näin ollen enää taseessa olleenkaan ole.

8 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia eri myyntisaatavarahoitusmuotoja Suomessa, näiden kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntöä, sekä tehdä kirjanpito-opas rahoituspalveluita käyttäville yrityksille. Työtä tehdessä muodostui selkeä käsitys eri myyntisaatavarahoitusmuotojen eroista käytännössä, sekä niiden kirjanpidosta ja käyttäytymisestä yrityksen tilinpäätöksessä. Opinnäytetyön ansiosta nyt on olemassa rahoitusyhtiöllä käytössä asiakasyrityksille annettava kirjanpito- ja tilinpäätösohjeistus myyntisaatavien rahoitustapahtumien kirjaamiseen, jotka ovat tämän opinnäytetyön liitteinä. Opasosa on lyhyt ja yksinkertainen, joka on helppo lähettää asiakasyritykselle. Opaassa kerrotaan yksinkertaisin esimerkein, miten myyntisaatavien rahoituspalveluiden tapahtumat kirjataan kirjanpitoon, sekä kerrotaan lyhyesti mitä tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetaan näistä palveluista. Ohjeistuksen myötä voidaan välttää ylimääräistä keskustelua kirjanpidon käytännöistä, sekä talousosaston kuormittamista kirjanpitäjien kysymyksillä kirjaustavoista. Lisäksi, mikäli asiakasyritykset haluavat, ne saavat käyttöönsä myös koko opinnäytetyön, jolloin voivat tutustua paremmin aiheeseen ja mahdollisesti miettiä omaan rahoitukseensa parhaiten soveltuvaa rahoitusmuotoa. Kuitenkin ensisijaisesti rahoituspalveluista sopimusta tehdessä asiakasyrityksen käyttöön annetaan valitun palvelun kirjanpito-ohjeistus, jotka ovat talletettuina rahoitusyhtiöllä pdf-dokumentteina. Etenkin factoringrahoituksen osalta selkeälle, seikkaperäiselle kirjanpito-ohjeistukselle on ollut tarvetta. Edellä mainituista päätellen ja johdantoon verraten voidaan sanoa opinnäytetyön tulosten olevan tarkoituksen mukaiset ja työn näin ollen onnistuneen.

LÄHTEET

Arvonlisäverolaki. 1993. L 30.12.1993/1501

Asiakastieto Oy:n www-sivut. Viitattu 26.10.2014. <http://www.asiakastieto.fi>

Bergström, S. & Leppänen, A. 2001. Yrityksen asiakasmarkkinointi. 4.-6. p. Helsinki: Edita

Bisnode Finland Oy:n www-sivut. Viitattu 26.10.2014. <http://www.bisnode.com>

Danske Bankin www-sivut. Viitattu 9.10.2014. <https://www.danskebank.fi>

Finance Link Oy:n www-sivut. Viitattu 26.10.2014. <http://www.financelink.fi>

Fokus Talentum. Viitattu 27.9.2014. <http://fokus.talentum.fi.lillukka.samk.fi/>

Fokus Talentum. Viitattu 1.10.2014. <http://fokus.talentum.fi.lillukka.samk.fi/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.-17. p. Porvoo: Tammi

Kirjanpitoasetus. 1997. 30.12.1997/1339

Kirjanpitolaki. 1997. L 30.12.1997/1336

Kirjanpitolausunto. 1997/1444

Korkein hallinto-oikeus. 2013:129

Kärävä, S. & Riihimäki, A. & Kärävä, H. 2002. Pankkitoimen ja taloudenpidon laki-asiat 15.uud. p. Jyväskylä: Gummerus

Laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta 1999. L 19.3.1999/361

Leppiniemi, J. 2009. Rahoitus. 5. uud. p. Helsinki: WSOY

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2007, Oikeat ja riittävät kirjaukset. 6. uud. p. Juva: WSOY

Lindfors, H. 2011. Kirjanpito käytännönläheisesti. 5. uud. p. Hämeenlinna: Helsingin seudun kauppakamari

Lindström, J. 2011. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 3. uud. p. Hämeenlinna: Karisto

Mot Kielitoimiston sanakirja. Viitattu 8.10.2014.

[http://mot.kielikone.fi.lillukka.samk.fi/mot/satakunnanamk/netmot.exe](http://mot.kielikone.fi/lillukka.samk.fi/mot/satakunnanamk/netmot.exe)

Rahoittamo Oy:n www-sivut. Viitattu 25.10.2014, <https://www.rahoittamo.com>

Salomaa, P. & Nurmi, T. 2014. Factoringpalveluiden arvonlisäverokäsittely tarkentunut. Tilisanomat 18.3.2014. <http://tilisanomat.fi>

Suomen Yrittäjien www-sivut. Viitattu 11.11.2014, <https://www.yrittajat.fi>

Svea Ekonomi AB, Filial i Finland 2013. Factoringsopimuksen yleiset ehdot 8.10.2013.

Svea Ekonomi AB, Filial i Finlandin Laskusaatavien siirtoteksti

Svea Ekonomin www-sivut. Viitattu 25.10.2014. <https://www.svea.fi>

Taloussanomien www-sivut. Viitattu 7.10.2014. <http://www.taloussanomat.fi>

Tepora, J. 2013. Rahoitusmuodot ja vakuudet. Viro: Lakimiesliiton Kustannus

Takaussitoumuksen lakkaaminen ja päävelan vanhentumisajan katkaiseminen. Tilisanomat 14.8.2007. Viitattu 26.10.2014. <http://www.tilisanomat.fi>

Toivonen, J. 2014. Myyntijohtaja, Svea Ekonomi Ab, Filial i Finland. Sastamala. Henkilökohtainen tiedonanto 7.10.2014

Tomperi, S. 2005. Kehittyvä kirjanpitolaitos. Helsinki: Edita Prima Oy

Tomperi, S. 2005. Käytännön kirjanpito. 10. uud. p. Helsinki: Edita Prima Oy

Tomperi, S. & Keskinen, V. 2012, Kirjanpidon erityiskysymyksiä. 5. uud. p. Helsinki: Edita

Velkakirjalaki 1947. L 31.7.1947/622

Väre, P. 2014. Maajohtaja, Svea Ekonomi Ab, Filial i Finland. Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto 28.10.2014

OPAS FACTORINGASIAKKAILLE

Factoringrahoituksen myynnit kirjataan kirjanpitoon seuraavasti:

1. Myydään tavaraa laskulla 50.000 € + alv → kirjataan per Myyntisaamiset 6.200 an Myynnit 50.000, an Myynnin alv-velka 12.000.
2. Toimitetaan lasku rahoitusyhtiöön → kirjataan per Factoringsaamiset 62.000 an Myyntisaamiset 62.000.
3. Rahoitusyhtiö maksaa ennakon 80 % laskun loppusummasta → kirjataan per Sekkitili 49.600 an Factoringluotto 49.600.
4. Rahoitusyhtiö lähettää ilmoituksen asiakkaiden suorituksista 62.000 €, sekä perimästään korosta 100 € ja palkkiosta 130 € → kirjataan per Korkomenot 100 an Factoringluotto 100, per Muut rahoituskulut 130, per Alv-saamiset 31,20 an Factoringluotto 161,20. Per Factoringluotto 62.000 an Factoring-saamiset 62.000.
5. Saadaan rahoitusyhtiöstä suoritus 12.138,80 € → kirjataan per Sekkitili 12.138,80 an Factoringluotto 12.138,80.

	Myynnit		Myyntien alv-velka		Myyntisaamiset	
1		50000		12000	62000	
2						62000
3						
4						
5						

	Factoringsaamiset		Sekkitili		Factoringluotto	
1						
2	62000					
3			49600			49600
4		62000			62000	261,20
5			12138,80			12138,80

	Korkomenot		Muut rahoituskulut		Alv-saamiset	
1						
2						
3						
4	100		130		31,20	
5						

FACTORINGRAHOITUS TILINPÄÄTÖKSESSÄ

- Factoringluotto on lyhytaikaista rahoitusyhtiölainaa.
- Käsittelykulut, factoringpalkkio ja limiittiprovisiot ovat tuloslaskelmassa muita rahoituskuluja.
- Liitetiedoissa on ilmoitettava lainan vakuutena olevien saatavien määrä, sekä näihin liittyvän lainan määrä.
- Mahdollinen vakuustilitalletus kirjataan per Annetut vakuudet an Myynti-saamiset. Vakuustilitalletus on sopimuksesta riippuen yleensä lyhytaikaista saamista.

OPAS LASKUJEN OSTOPALVELUN ASIAKKAILLE

Laskujen ostossa myynnit kirjataan kirjanpitoon seuraavasti:

1. Myydään tavaraa asiakkaalle 40.322,58 + alv = 50.000 eurolla. Kirjataan per Myyntisaamiset 50.000 € an Myynnit 40.322,58 € an Myyntien alv velka 9.677,42 €.
2. Siirretään saatava rahoitusyhtiölle, joka ostaa saatavan luottoriskeineen. Laskusta vähennetään käsittelykulu 5 € + alv, sekä rahoituspalkkio 3 % + alv. Kirjataan: per Sekkitili 48.133,80 €, per Rahoitustuotot ja -kulut 1.505,00 €, per Ostojen alv-saaminen 361,20 € an Myyntisaamiset 50.000 €.

Myyynnit		Myyntien alv-velka		Myyntisaamiset	
	40322,58		9677,42	50000	50000

Sekkitili		Muut rahoituskulut		Alv-saamiset	
48133,8		5		1,2	
		1500		360	

LASKUJEN OSTON TILINPÄÄTÖSOHJEISTUS

- Rahoitetut laskut poistuvat myyntisaamisista ja taseesta rahoitushetkellä
- Mahdollinen takaisinostovastuu on ilmoitettava taseen liitetiedoissa.
- Mahdollinen vakuustilitalletus kirjataan Per Annetut vakuudet an Myyntisaamiset. Vakuustilitalletus on sopimuksesta riippuen yleensä lyhytaikaista saamista.